

Informacja publiczna

Pytania i odpowiedzi. Część II

Bartosz Wilk

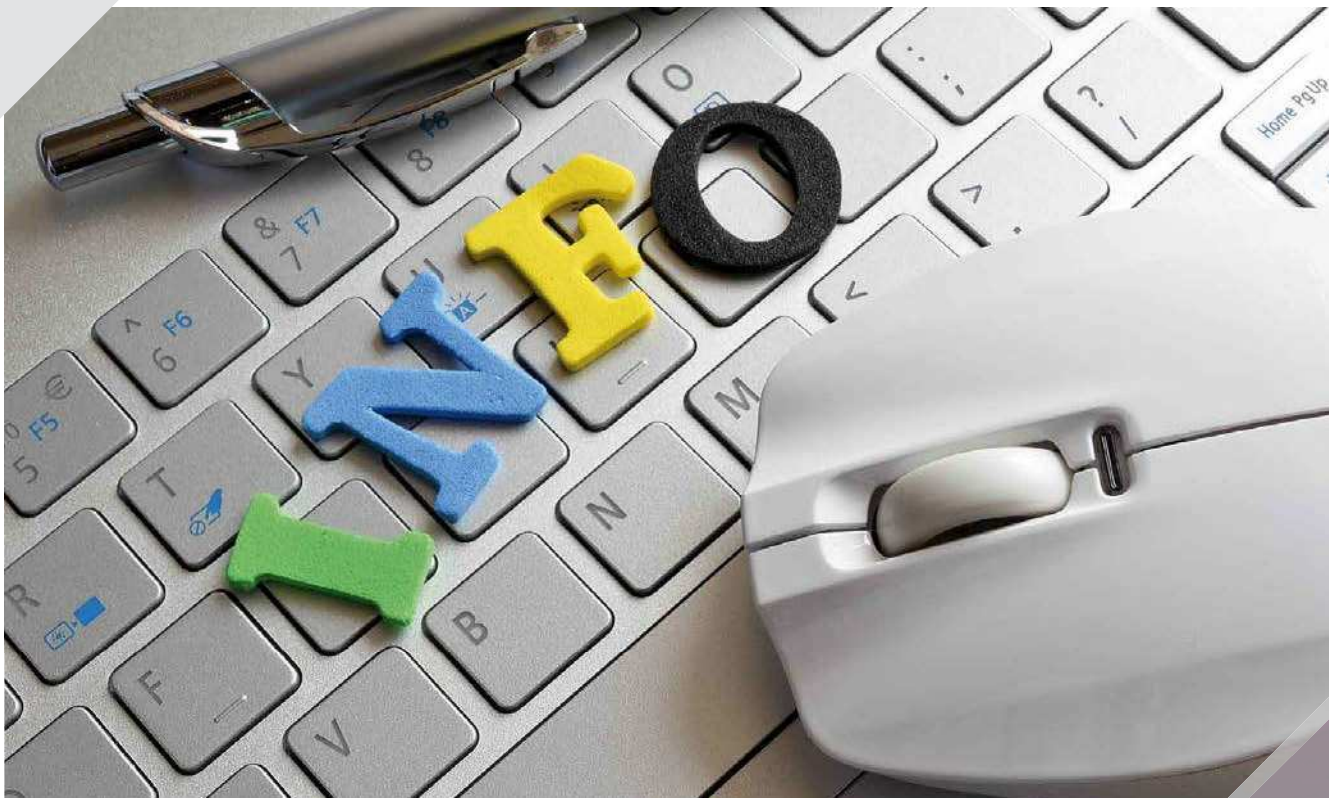
Przepisy o dostępie do informacji publicznej warto mieć na uwadze nawet przy upublicznianiu planu lekcji. W tym wydaniu rozważymy konkretne przypadki, które mogą pojawić się w trakcie działalności szkoły, a także sankcje za niereagowanie na wnioski i warunki odmowy udostępnienia.

JAKIE KONSEKWENCJE BĘDZIE MIAŁO NIEREAGOWANIE NA WNIOSKI O UDOSTĘPNIENIE INFORMACJI PUBLICZNEJ?

W przypadku nieotrzymania odpowiedzi od dyrektora bez zbędnej zwłoki, nie później niż w ciągu 14 dni, wnioskodawca może złożyć do wojewódzkiego sądu administracyjnego skargę na bezczynność. Warto pamiętać, że skargi tej nie musi poprzedzać wezwanie do usunięcia naruszenia prawa. Skargę na bezczynność wnioskodawca może złożyć zarówno wtedy, gdy dyrektor w żaden sposób nie zareagował na wniosek, jak i wówczas, gdy zrealizuje tylko część wniosku – ponieważ w pozostałym zakresie dyrektor będzie pozostał w bezczynności. Jeżeli dyrektor stwierdzi, że informacja objęta wnioskiem nie stanowi informacji publicznej, to takie stanowisko – wiążące się z nieudostępnieniem wnioskowanej informacji – wnioskodawca także może kwestionować w drodze skargi na bezczynność. W tym samym trybie kwestionuje się udostępnienie innej informacji niż tej, o której udostępnienie się zwrócono.

Jeżeli sąd administracyjny uzna skargę za uzasadnioną (gdy stwierdzi, że bezczynność miała miejsce), w wyroku zobowiąże dyrektora do rozpatrzenia wniosku oraz zasądzi od niego na rzecz skarżącego zwrot kosztów sądowych, które poniósł (w praktyce – co najmniej 100 zł). Sąd, uwzględniając skargę na bezczynność, stwierdza, czy bezczynność miała miejsce z rażącym naruszeniem prawa i może orzec z urzędu albo na wniosek strony o wymierzeniu organowi grzywny do wysokości dziesięciokrotnego przeciętnego wynagrodzenia.

Nieudostępnienie informacji publicznej może mieć znamiona przestępstwa uregulowanego w art. 23 *Ustawy o dostępie do informacji publicznej* (dalej: *udip.*). Przepis ten stanowi o tym, że kto, wbrew ciążącemu na nim obowiązkowi, nie udostępnia informacji publicznej, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku. Nieudostępnianie informacji publicznych, zwłaszcza wskutek ignorowania wniosków o udostępnienie informacji publicznych, może być podstawą do wniesienia skargi na działanie dyrektora szkoły zgodnie z przepisami *Kodeksu postępowania administracyjnego*.

GDZIE NALEŻY ZAMIEŚCIĆ PLAN LEKCJI?

Plan lekcji zamieszcza się zwykle na stronie internetowej szkoły, w miejscach ogólnie dostępnych (np. w gablotach znajdujących się na terenie placówki), a także w BIP-ie. Ostatni z wymienionych sposobów wiąże się z konsekwencjami prawnymi dotyczącymi wykonywania przez dyrektora szkoły wniosków o udostępnienie informacji publicznej.

Informacja publiczna, która nie została ogłoszona w BIP-ie, jest udostępniana na wniosek (art. 13 udiip.). Wynika z tego, że jeżeli informacja publiczna (w tym przypadku – plan lekcji) została zamieszczona w Biuletynie, nie musi być udostępniona w odpowiedzi na wniosek. W takim przypadku reakcja dyrektora szkoły powinna sprowadzić się do wskazania wnioskodawcy adresu strony internetowej BIP-u (wysłanie linka), pod którym znajdzie on informację, o udostępnienie której wnioskuje, albo ewentualnie wskazania ścieżki dostępu.

Dobrodziejstwo tego przepisu dostrzeżemy wtedy, gdy weźmiemy pod uwagę to, że udostępnienie informacji publicznej na wniosek następuje w sposób i w formie wskazanych we wniosku (art. 14 ust. 1 udiip.). Wyobraźmy sobie sytuację, gdy trzech wnioskodawców zwróci się o udostępnienie planu lekcji, ale wnioskodawca A wskaże, że udostępnienie ma nastąpić w formie wysłania pocztą kserokopii planu lekcji, wnioskodawca B – przesłania planu lekcji faksem, zaś wnioskodawca C – przesłania zeskanowanego pliku z planem lekcji za pomocą poczty

elektronicznej. W takiej sytuacji dyrektor musiałby podjąć szereg czynności w odniesieniu do jednej informacji, aby zrealizować swój obowiązek wobec wszystkich wnioskodawców.

Oczywiście zamieszczanie informacji w BIP-ie wymaga pewnego zaangażowania i czasu, jednak ich uzupełnianie można zaplanować, a wtedy systematyczne wstawianie nie będzie zbyt obciążające. Warto zachęcać do zamieszczania w BIP-ie jak największej liczby różnych informacji dotyczących działalności szkoły i jej organów. Ułatwia to pracę w kontekście reagowania na wnioski o udostępnienie informacji publicznych, świadczy o sumiennym wykonywaniu obowiązków informacyjnych wynikających z udiip. oraz wpisuje się w tendencję informatyzacji administracji.

Z WNIOSKAMI O UDOSTĘPNIENIE JAKICH DOKUMENTÓW MOŻE SPOTKAĆ SIĘ DYREKTOR?

Dla wnioskodawców istotne mogą okazać się wszystkie dokumenty, które z jednej strony wpływają na działalność szkoły, a z drugiej – są efektem owej działalności. Zawsze interesującą kwestią są finanse podmiotów publicznych, stąd duża szansa na otrzymanie wniosku, którego treścią będzie udostępnienie planu finansowego szkoły. Wśród dokumentów wpływających na pracę szkoły można wymienić plan pracy szkoły, program wychowawczy, program profilaktyki, program i harmonogram poprawy efektywności kształcenia lub wychowania, regulamin samorządu czy statut szkoły. Wnioskodawców, zwłaszcza tych

uprawiających sport, mogą interesować dokumenty regulujące dostęp do obiektów sportowych, którymi zarządza szkoła (wszelkie regulaminy dostępu, korzystania, wynajmowania obiektów sportowych, cenniki za korzystanie).

Wszystkie z wymienionych dokumentów bez wątpienia stanowią informacje publiczne, a nie ma podstaw, aby ograniczyć ich dostępność. Mając świadomość tego, że dokumenty te mogą stać się przedmiotem wniosku o udostępnienie informacji publicznej, warto je zawczasu opublikować w BIP-ie.

CZY DOKUMENTY ZWIĄZANE Z PRZEPROWADZANĄ W SZKOLE KONTROLĄ SĄ JAWNE?

Dokumentację przebiegu i efektów kontroli oraz wystąpienia, stanowiska, wnioski i opinie podmiotów ją przeprowadzających ustawodawca zaliczył do przykładowego katalogu z art. 6 u.dip., dotyczącego informacji podlegających udostępnieniu (zob. art. 6 ust. 1 pkt 4 lit. a tiret drugie u.dip.). Należy podkreślić, że wskazane informacje muszą być, zgodnie z art. 8 ust. 3 zd. 1 u.dip., zamieszczone w BIP-ie. Obowiązek ten jest niezależny od tego, czy ktokolwiek kiedykolwiek zwrócił się z wnioskiem o udostępnienie tych dokumentów, a jego niedopełnienie stanowi naruszenie prawa.

W działalności szkół istotne znaczenie ma nadzór pedagogiczny, normowany *Ustawą o systemie oświaty*. Nadzór jest pojęciem szerszym od kontroli, ponieważ, oprócz odniesienia danego stanu faktycznego do pewnego wzorca (czyli kontroli), obejmuje także możliwość władczego oddziaływania na działalność podmiotu kontrolowanego. W przypadku nadzoru pedagogicznego, efektem wchodzącym w jego skład będą zalecenia, uwagi i wnioski (art. 33 ust. 5 *uso.*), natomiast wyrazem nadzoru *sensu stricto* może być wydanie decyzji polecającej usunięcie uchybień. Choć *uso.* stanowi o obowiązku zamieszczania informacji związanych z kontrolą, można przyjąć, że objęte omawianym obowiązkiem są także rezultaty nadzoru, które nie mieszczą się w pojęciu kontroli.

Dokumenty i informacje związane z nadzorem finansowym i administracyjnym, sprawowanym przez organ prowadzący daną szkołę, czy informacje związane z realizacją kontroli regulowanych przez odrębne przepisy, powinny być również zamieszczone w BIP-ie (np. kontrola związana z przestrzeganiem bezpieczeństwa i higieny pracy, dokonywana przez Państwową Inspekcję Pracy).

KIEDY MOŻNA ODMÓWIĆ DOSTĘPU DO INFORMACJI PUBLICZNEJ?

Dostępność w pełnym zakresie wszystkich informacji publicznych byłaby stanem niepożądanym, gdyż dochodziłoby wtedy do naruszenia innych konstytucyjnych wartości, a zwłaszcza innych wolności i praw człowieka i obywatela. Z tego powodu w *Ustawie o dostępie do informacji publicznej* uregulowano przesłanki, których zaistnienie stanowi podstawę do odmowy udostępnienia informacji publicznej.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 u.dip. prawo do informacji publicznej podlega ograniczeniu w zakresie i na zasadach określonych w przepisach o ochronie informacji niejawnych (chodzi o informacje, którym nadano klauzulę „ściśle tajne”, „tajne”, „poufne” oraz „zastrzeżone”; w praktyce szkół ograniczenie to ma marginalne znaczenie) oraz o ochronie innych tajemnic ustawowo chronionych. Tajemnicę ustawowo chronioną na gruncie *uso.* stanowi obowiązek nieujawniania spraw poruszanych podczas

zebrań rady pedagogicznej, które mogą naruszać dobra osobiste uczniów lub ich rodziców, a także nauczycieli i innych pracowników szkoły lub placówki (art. 43 ust. 3 *uso.*). Ten przepis zostanie szerzej omówiony w następnym numerze, ale już teraz warto podkreślić, że nie stanowi on o całkowitej tajemnicy zebrań rad pedagogicznych, gdyż dotyczy tylko tego zakresu, w którym ujawnienie informacji naruszałoby dobra osobiste wskazanych osób.

Istotne znaczenie ma art. 5 ust. 2 u.dip., w którym podkreślono, że prawo do informacji publicznej podlega ograniczeniu ze względu na prywatność osoby fizycznej lub tajemnicę przedsiębiorcy. Ograniczenie dostępności informacji publicznych w wymienionych przypadkach obowiązuje wtedy, gdy mamy do czynienia z informacją niejawną, tajemnicą ustawowo chronioną, ochroną prywatności osoby fizycznej lub tajemnicą przedsiębiorcy. W tym zakresie należy wydać decyzję odmawiającą dostępu do informacji publicznej, przy czym trzeba pamiętać, że decyzja musi spełniać warunki formalne wskazane w k.p.a.; musi też zawierać imiona, nazwiska i funkcje osób, które zajęły stanowisko w toku postępowania o udostępnienie informacji publicznej, oraz oznaczenie podmiotów, w przypadku których – ze względu na ich dobro – wydano decyzję o odmowie udostępnienia informacji publicznej (art. 16 ust. 2 pkt 2 u.dip.).

Warto pamiętać, że brak wydania decyzji odmawiającej przy ograniczeniu dostępności informacji publicznej stanowi przejaw bezczynności organu.

CZY NALEŻY UDOSTĘPNIĆ DOKUMENTY ZWIĄZANE Z REALIZOWANYMI PRZEZ SZKOŁĘ PROJEKTAMI FINANSOWANYMI ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKICH?

Informacjami publicznymi, które podlegają udostępnieniu w trybie dostępu do informacji publicznej, mogą być dokumenty i informacje dotyczące składania projektu i wniosków o dofinansowanie oraz te dotyczące efektów projektów, ponoszonych dokumentów, aż po faktury.

W praktyce problematyczna jest kwestia praw autorskich do przygotowanego np. projektu czy wniosku o dofinansowanie. Należy wskazać, że sytuacja, w której majątkowe prawa autorskie przysługują innemu podmiotowi niż publicznemu wnioskodawcy, nie stanowi przesłanki ograniczającej dostępność informacji publicznej – takiej przesłanki nie wyraża bowiem art. 5 u.dip.

Podstawa prawna:

- *Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej* (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 782 ze zm.),
- *Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty* (t.j. Dz.U. z 2004 r. Nr 256 poz. 2572 ze zm.).

Bartosz Wilk

Członek stowarzyszenia Sieć Obywatelska – Watchdog Polska, współpracownik Pozarządowego Centrum Dostępu do Informacji Publicznej (www.informacjapubliczna.org.pl) – programu Stowarzyszenia, w ramach którego prowadzone jest poradnictwo prawne w sprawach z zakresu dostępu do informacji publicznej